

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Дере Ясін

магістр 1 року навчання юридичного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України (м. Київ)

Вчення про державу і право у працях Гуго Гроція та Цицерона*

Великий вклад у розвиток держави і права сучасності закладені у творах Гуго Гроція та Цицерона. Хоча, вони і мають принципові розбіжності у своїх поглядах про право і походження держави, це не применшує вклад великих діячів у розвиток юриспруденції як науки. Тому, на наш погляд, необхідно дослідити основні положення вчень, які закладені у творах Г. Гроція та Цицерона та порівняти їх погляди між собою.

Марк Туллій Цицерон (106-43 рр. до н.е.) – давньоримський політичний діяч, юрист, політичний оратор, філософ і літератор. Цицерон був упевнений у присутності в природному світі вищого розумного начала, що максимально зосереджено в людській душі. Завдяки цьому началу Космос — це впорядковане, органічно організоване ціле.

Людиною керують чотири прагнення (вони ж є її здатності) — прагнення до істини, порядку, величі, благопристойності. Прагнення до порядку (в першу чергу суспільного) формує свідомість, справедливість. Орієнтація на справедливість є природною для людського розуму, тому все, що пов'язано з прагненням людей творити справедливий суспільний порядок, Цицерон називав природним правом. Основа природного права — це довічний,

* Наукова керівниця – доцентка кафедри теорії та історії держави і права Національного університету біоресурсів і природокористування України Людмила Протосавицька

неписаний закон, що його люди немов вдихають разом з повітрям природи (тобто засвоюють його несвідомо, мимохідь). Цей природний закон йде до божого розуму. Людина не може вплинути на нього. Закон стоїть над людьми. Ціцерон надавав цьому Законові універсального характеру, аби надати загального характеру нормам природного права. Основою права Ціцерон вважав притаманну природі справедливість. Вона — вічна, незмінна, невід’ємна властивість як природи, так і людини. Природа — це весь Космос. Сутність і зміст справедливості виражено Ціцероном у словах: «вона відплачує кожному своє і зберігає рівність між ними». Йдеться саме про правову рівність. Ціцерон відрізняв природне право від писаного права. Писане право він поділяв на приватне і публічне. [1]

Вчення Гуго Гроція було важливим внеском у розвиток міжнародного права і теорії держави. Гроцій був нідерландським юристом, філософом, теологом і істориком, який жив у XVII столітті. Його основна робота, "Про війну та мир" ("De Jure Belli ac Pacis"), опублікована в 1625 році, стала важливим твором у галузі міжнародного права.

Однією з ключових ідей у вченні Гроція є концепція природного права, яка вказує на існування загальних норм і принципів, які впливають із природи і є універсальними для всіх людей незалежно від їхньої національності чи культури. Гроцій вважав, що є існуючими незмінні принципи, які регулюють поведінку держав та індивідів навіть під час війни.

Ще однією важливою концепцією у вченні Гроція була ідея "справедливої війни" (jus ad bellum), яка визначала умови, за яких війна може бути виправданою. Він встановив критерії, такі як наявність справедливої причини, належні повноваження відповідних авторитетів та дотримання пропорційності у застосуванні сили.

Крім того, Гроцій розвинув ідеї про міжнародні відносини, стверджуючи, що держави мають обов'язок дотримуватися міжнародних правил і норм, незалежно від їхньої внутрішньої політики чи релігійних переконань.

Вчення Гроція про право і державу відіграло важливу роль у формуванні сучасного міжнародного права і міжнародних відносин. Його ідеї продовжують бути актуальними і досі впливають на розвиток міжнародного права та норм міжнародної поведінки. [2]

Зважаючи на вищевикладене, можна провести порівняльний аналіз поглядів двох філософів-юристів:

Теорії	Ціцерон	Гуго Гроцій
Природа держави	Держава – природний закон, який виникає з родини та спільноти. Держава – спільнота доброчесності.	Держава – результат договору між людьми, спрямованого на забезпечення безпеки та справедливості

Ціль держави	Гармонія та доброчесність громадян	Забезпечення безпеки та захист прав громадян
Правова система	Закони повинні бути відповідні природному закону, справедливості та моралі	Право – це продукт угоди, його регулюють установлені правила та договори
Справедливість	Правосуддя повинно ґрунтуватися на справедливості та моралі	Справедливість – це відповідність встановленим правилам
Походження права	Право має свої корені у природному законі та моралі	Право виникає з угод та установлених норм

Таким чином, вклад обох мислителів різних епох у розвиток юриспруденції важко недооцінити, оскільки вони ввели принципові нові позиції у розвиток сучасного права. Обидва ці вчені внесли важливий внесок у розвиток правознавства і вплинули на формування правових систем у світі. Їхні ідеї про право, справедливість і мораль стали основою багатьох сучасних правових концепцій.

Література

1. Данильян О.Г. Філософія права. Підручник: Харків, 2009. - 208 с.
2. Історія вчень про державу і право : підручник / за ред. проф. Г. Г. Демиденка, проф. О. В. Петришина. — Х. : Право, 2009. — 256 с.